

СТ А Н О В И Щ Е

От: професор, доктор Иван Петров Палигоров
Научна специалност Икономика и управление
Професионално направление 3.7. Администрация и управление
Лесотехнически университет

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по научна специалност „Управление“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Волфганг Ернст Хайнц Шенк*
Тема на дисертационния труд: *About the interdisciplinary origin of entrepreneurial action and entrepreneurial foresight*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1692/29.06.2023 г. на Зам.-Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се обучава по докторска програма „Управление“ към катедра „Управление“, на факултет „Управление и администрация“ на УНСС по професионално направление 3.7. Администрация и управление, зачислен със Заповед на Ректора на УНСС № 1538/06.06.2022 г. Обучението е осъществено в самостоятелна форма през периода 10.05.2022 г. до 01.07.2023 г. От 01.07.2023 г. докторантът е отчислен с право на защита със Заповед на Ректора на УНСС № 1733/04.07.2023 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е структуриран в 5 части, вкл. увод, изложение, основни изводи и препоръки, в общ обем от 267 страници. В текста на дисертацията са представени 11 фигури и 10 таблици, както и 9 приложения и 3 интервюта. На 12 страници е представен списък с използваните литературни източници, всички на латиница.

Разработката е посветена на изключително актуален и важен проблем – какви са качествата на личността, които определят успешният предприемач. Актуално е и проучването на различни теоретични и интердисциплинарни градивни аспекти, които са в основата на изграждане на предприемаческото действие и предприемаческата визия. Дадени са проекции на обясненията от самите предприемачи и в каква степен, съответно кои интердисциплинарни (генетични, невробиологични, психологически) елементи са необходими за добре обоснован опит да се обясни предприемаческото поведение. Богатият опит на автора като консултант и ментор позволяват да се открият съставните елементи, които обясняват защо изпълнението на формулираното от бизнес икономиката изискване за компетенции към успешния предприемач зависи от най-дълбоката му собствена личност. И защо по този начин способността за предприемаческо действие и предприемаческото поведение се различават в широки граници между различните предприемачи.

Може да се оцени, че предметът, целта и задачите на разработката са формулирани коректно и конкретно, и са разработени прецизно и последователно. Формулирана е и работна изследователска теза.

На основата на богат опит са обобщени и представени резултати от собствени научни изследвания и добри практики, в които се поставят въпросите, свързани с качествата на предприемачите, които са много специфична комбинация между изискванията на бизнеса и личностните качества на предприемача.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

На базата на проучване на литературни източници са обобщени отговори на въпроса какви характеристики трябва да притежава човек, за да е успешен предприемач. Разгледани са прецизно отделни аспекти на предприемаческата компетентност и идеите, които подпомагат провеждането и изпълнението на успешни предприемачески функции и изграждането на предприемаческо съзнание и възприятия. На изследване са подложени различията в човешката личност, обусловени от нейната психология, като са обобщени три категории специфики: а) в способности и компетенции, б) в емоциите и възприятията, в) в социалното поведение.

На базата на собствени проучвания на известни литературни източници са обобщени личностни качества, определящи предприемаческото поведение и предприемаческия потенциал, а именно: невротизъм, екстравертност, сговорчивост, добросъвестност и откритост за преживявания. Специално внимание е отделено „Аз“-концепцията, която изследва положителното или отрицателното възприемане и изграждане на самочувствие, на основата на самооценка на поведението и резултатите.

„Хората са способни да развиват както положително, така и отрицателно самочувствие. И така, положителното самочувствие обяснява успеха със собствените добри компетенции, докато отрицателното самочувствие обяснява успеха повече с щастливи обстоятелства.“ Авторът обосновава изводът, че предприемачът трябва да има по-положителна представа за себе си, за да решава задачите си по правилния начин – в крайна сметка, става въпрос за ежедневните му действия в предприемаческото поле или чрез предвидливо планиране като процес на предвиждане.

Резултатите от анкетно проучване и интервютата, както и от богатата практика в сферата на консултирането и менторството позволяват да се предложи авторов подход за увеличаване на предприемаческия потенциал, чрез развиване на компетенции за предприемачески действия да се насърчи уместността за предприемачески действия и мислене в процеса на натрупване на професионален опит.

Разработена е и е предложена методика за оценка на предприемаческия потенциал, чрез предприемачески действия и предприемаческо предвиждане на обща икономическа и интердисциплинарна основа.

Може да се оцени, че поставените задачи на изследването са изпълнени, постигната е и целта на изследването. Потвърдена е и работната хипотеза, че всеки човек има предприемачески потенциал, обусловен от неговите личностни характеристики и произход, които могат да бъдат модифицирани чрез развитие на компетенции.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Представеният дисертационен труд позволява да се оценят и приемат за безспорни посочените научни и научно-приложни приноси, като:

- Представени са автори обобщения на известни научни изследвания по въпросите на предприемачеството, като са изведени нови връзки между личностни, психологически и поведенчески характеристики в общ модел на предприемаческия потенциал;

- Разработен и е предложен авторски модел на личностните качества за измерване на предприемаческия потенциал;

- Предложен е нов модел на поведенческите фактори за оценка на предприемаческия потенциал;

- Предложен е нов модел на самопознанието и „АЗ-а“ за оценка на предприемаческия потенциал;

- Разработена е практически приложима нова методика за повишаване и развитие на предприемаческия потенциал.

Поради своята ориентираност към практиката резултатите от проучването могат да са полезни на всички консултантски компании и консултантски организации, които работят с предприемачи, особено тези, които стартират собствени компании и са били безработни. Резултатите могат да се използват в обучението по управление на малък и среден бизнес и по предприемачество. Разработената методика би могло да се използва и за самооценка и планиране на развитието, както и за обучение за повишаване на компетенциите за предприемачески успех на стартиращи и действащи собственици на бизнес и на техните наследници.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

В документите са представени 6 самостоятелни публикации, публикувани в периода 2017-2023 г. Те съдържат резултати от дисертационното изследване и са публикувани на немски и английски език в една книга, доклади на научна конференция и в специализирани издания с научно рецензиране, което позволява да се оцени, че резултатите от научното изследване са представени в специализирани научни издания и са достъпни за всички, които биха проявили интерес към тематиката.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията и коректно представя дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Съществени противоречия и неясноти, както и пропуски в работата не бяха открити. В някои обяснения на предложените авторови таблици и обобщения би могло да се добави повече текст, отразяващ богатия опит и получените резултати на автора, което би позволило текстовете да звучат още по-аргументирано. Поради своята актуалност резултатите от дисертационния труд вероятно ще представляват интерес за по-широк кръг читатели, студенти и специализанти. Позволявам си да препоръчам да се оформи и да се издаде като монография, като се прецизират някои от използваните термини и понятия, използвани вероятно от други автори или наложили се в професионалните среди, които за автора вероятно са ясни, но биха затруднили по-неподготвения читател.

Направените бележки не намаляват стойността на разработката, а имат за цел да предоставят възможност за убедителна защита на получените резултати и научно-приложните приноси.

8. Заключение

В обобщение, темата на дисертационния труд е актуална, а съдържанието на разработката е оригинално от научна и практическа гледна точка.

Налице е ясно формулиран управленски проблем, адаптиран е и е разработен научно-методичен апарат за изследване, проведено е експериментално изследване, по резултатите от което са направени изводи и препоръки за насоки за действие, които представляват безспорни научни, методични и научно-приложни приноси. Оценявам добрата подготвеност и осведоменост на докторанта в областта на управлението и по-конкретно в областта на предприемачеството. Считам, че разработката е в сферата на научна специалност "Управление". Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 12 от Закона за развитие на АСРБ, на чл. 27 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, на изискванията на Правилника за учебната дейност на УНСС и предлагам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят вземането на решение за присъждане на образователната и научна степен "доктор" по научна специалност "Управление", професионално направление 3.7. Администрация и управление на Волфганг Ернст Хайнц Шенк, докторант на самостоятелна подготовка в катедра "Управление" на факултет „Управление и администрация“ на УНСС.

София, 31.07.2023 г.

Член на научно жури:
проф. д-р Иван Палигоров

S T A T E M E N T

By: Professor, Doctor Ivan Petrov Paligorov - Scientific specialty Economics and Management, Professional direction 3.7. Administration and Management, University of Forestry

Subject: dissertation work for awarding the educational and scientific degree "doctor" in the scientific specialty "Management" at UNSS.

Author of the dissertation: Wolfgang Ernst Heinz Schenk

Topic of the dissertation: About the interdisciplinary origin of entrepreneurial action and entrepreneurial foresight

Reason for presenting the opinion: participation in the composition of the scientific jury for the defense of the dissertation according to Order No. 1692/29.06.2023 of the Vice-Rector of the UNWE.

1. Short information about PhD student

The PhD student is trained in the doctoral program "Management" at the "Management" department, at the "Management and Administration" faculty of the UNWE in professional direction 3.7. Administration and management, enrolled by Order of the Rector of UNWE No. 1538/06.06.2022. The training was carried out in an independent form during the period 10.05.2022 to 01.07.2023. From 01.07.2023, the PhD student is enrolled with the right to protection by Order of the Rector of UNWE No. 1733/04.07.2023.

2. General characteristics of the presented dissertation work

The presented dissertation is structured in 5 parts, incl. introduction, exposition, main conclusions and recommendations, in a total volume of 267 pages. The text of the dissertation contains 11 figures and 10 tables, as well as 9 appendices and 3 interviews. A list of the used literary sources, all in Latin, is presented on 12 pages.

The dissertation is dedicated to an extremely relevant and important problem - what are the personality qualities that define a successful entrepreneur. The study of various theoretical and interdisciplinary constructive aspects, which are the basis of building the entrepreneurial action and the entrepreneurial vision, is also relevant.

Projections of the explanations by the entrepreneurs themselves are given and to what extent, respectively which interdisciplinary (genetic, neurobiological, psychological) elements are necessary for a well-grounded attempt to explain entrepreneurial behavior. The author's extensive experience as a consultant and mentor allows us to highlight the constituent elements that explain why the fulfillment of the business economy's requirement of competencies for the successful entrepreneur depends on his innermost personality. And why, in this way, entrepreneurial ability and entrepreneurial behavior vary widely among different entrepreneurs.

It can be assessed that the subject, purpose and tasks of the development have been formulated correctly and concretely, and have been developed precisely and consistently. A working research thesis was also formulated.

On the basis of extensive experience, the results of our own scientific research and good practices are summarized and presented, in which the questions related to the qualities of entrepreneurs, which are a very specific combination between the requirements of the business and the personal qualities of the entrepreneur, are posed.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

Based on a study of literary sources, answers to the question of what characteristics a person should possess in order to be a successful entrepreneur are summarized. Individual aspects of entrepreneurial competence and the ideas that support the conduct and implementation of successful entrepreneurial functions and the building of entrepreneurial awareness and perceptions are precisely examined. The differences in the human personality determined by its psychology are subjected to research, and three specific categories are summarized: a) in abilities and competences, b) in emotions and perceptions, c) in social behavior. On the basis of own studies of well-known literary sources, personal qualities determining entrepreneurial behavior and entrepreneurial potential are summarized, namely: neuroticism, extroversion, agreeableness, conscientiousness and openness to experiences. Special attention is given to the "I"-concept, which examines the positive or negative perception and construction of self-esteem, based on self-evaluation of behavior and results. "People are capable of developing both positive and negative self-esteem. Thus, positive self-esteem explains success with one's own good competencies, while negative self-esteem explains success more with fortunate circumstances." The author substantiates the conclusion that an entrepreneur should have a more positive self-image in order to solve his tasks in the right way - in after all, it is about his daily actions in the entrepreneurial field or through predictive planning as a process of foresight.

The results of a survey and interviews, as well as the rich practice in the field of consulting and mentoring, allow to propose an author's approach to increase entrepreneurial potential, by developing competencies for entrepreneurial actions, to encourage relevance for entrepreneurial actions and thinking in the process of accumulation of professional experience.

A methodology has been developed and proposed for the assessment of entrepreneurial potential, through entrepreneurial actions and entrepreneurial foresight on a general economic and interdisciplinary basis.

It can be estimated that the tasks of the research have been fulfilled, and the goal of the research has been achieved. The working hypothesis that every person has an entrepreneurial potential determined by his personal characteristics and background, which can be modified through the development of competencies, has also been confirmed.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The presented dissertation work allows to evaluate and accept as indisputable the specified scientific and scientific-applied contributions, such as:

- Author summaries of well-known scientific studies on entrepreneurship issues are presented, with new connections between personal, psychological and behavioral characteristics in a general model of entrepreneurial potential;
- An author's model of personal qualities for measuring entrepreneurial potential was developed and proposed;
- A new model of behavioral factors for assessing entrepreneurial potential is proposed;
- A new model of self-knowledge and "I" is proposed for assessing entrepreneurial potential;
- A practically applicable new methodology for increasing and developing entrepreneurial potential has been developed.

Because of its practice orientation, the results of the study can be useful to all consulting companies and consulting organizations that work with entrepreneurs, especially those who start their own companies and have been unemployed. The results could be used in small and medium business management and entrepreneurship education. The developed methodology could also be used for self-assessment and development planning, as well as for training to increase the competencies for entrepreneurial success of start-up and operating business owners and their successors.

5. Evaluation of dissertation publications

The documents present 6 independent publications published in the period 2017-2023. They contain the results of the dissertation research and were

published in German and English in one book, a reports at a scientific conferences and in specialized publications with scientific peer review. It allows to assess that the results of the scientific research are presented in specialized scientific publications and are available to everyone who would show an interest in the subject.

6. Evaluation of the abstract

The abstract is prepared according to the requirements and correctly presents the dissertation work.

7. Critical remarks, recommendations and questions

Significant contradictions and ambiguities, as well as gaps in the work, were not found. In some explanations of the proposed author's tables and summaries, more text could be added, reflecting the rich experience and results obtained by the author, which would allow the texts to sound even more reasoned. Due to its topicality, the results of the dissertation will probably be of interest to a wider range of readers, students and specialists. I dare to recommend that it be formed and published as a monograph, specifying some of the terms and concepts used, probably used by other authors or established in professional circles, which for the author are probably clear, but would hinder the less educated readers.

The notes made do not reduce the value of the dissertation, but are intended to provide an opportunity to convincingly defend the obtained results and scientific and applied contributions.

8. Conclusion

In summary, the topic of the dissertation work is current, and the content of the work is original from a scientific and practical point of view. There is a clearly formulated management problem, a scientific and methodological apparatus for research has been adapted and developed, a scientific study has been conducted, based on the results of which conclusions and recommendations for action guidelines have been made. There are indisputable scientific, methodical and scientific-applied contributions. I appreciate the good preparation and knowledge of the doctoral student in the field of management and more specifically in the field of entrepreneurship. He believes that the development is in the field of scientific specialty "Management". The dissertation meets the requirements of Art. 12 of the Law on the Development of ASRB, on Art. 27 of the Regulations for the implementation of the LASDRB, the requirements of the Regulations for the educational activities of the UNWE and I propose to the respected members of the scientific jury to support the decision-making for

awarding the educational and scientific degree "doctor" in the scientific specialty "Management", professional direction 3.7. Administration and management of Wolfgang Ernst Heinz Schenk, PhD student of self-study in the "Management" department of the "Management and Administration" faculty of the UNWE.

Sofia, 31.07.2023

Member of Scientific jury

Prof. Ivan Paligorov, PhD